

PRZEŻYĆ (15) *vb pf*

e jasne.

fut 3 sg przeżywie (3). ◇ praet 1 sg m -m przeżył (1). ◇ 3 sg m przeżył (3). ◇ f przeżyła (1). ◇ 1 pl m pers -smy przeżyli (1). ◇ 3 pl m pers przeżyli (1). ◇ con praet 2 sg f byś była przeżyła (1). ◇ 3 sg f by była przeżyła (1). ◇ part praet act przeżywszy (3).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Spędzić jakiś czas żyjąc w określony sposób (najczęściej z określeniami czasu i miejsca) (8) :* nálezi mu na pułtyniey [...] bárzo przyftoyne y ípokoyne mieyfce/ [...]: wtym przeżywszy pułtorá látá/ żywotá fwego dokonał *SkarŻyw* 168; Rzekł S. ośmdzieśiát lat mam a trzydzieścim iufz w łufzbie Chryftufowey przeżył *SkarŻyw* 532, [223], 471 [2 r.]; TRzydzieści lat Pan y Bog náłz CHRISTVS IEZVS w wielkim milczeniu y zátáieniu y niewiádomości ludzkiey przeżył *SkarKaz* 38a.

W charakterystycznych połączeniach: przeżyć półtora lata, rok, trzy lata (2), trzydzieści lat (2); przeżyć na chwale a modlitwie, w milczeniu i zatajeniu i niewiádomości, w służbie Chrystusowej, w takim postępku; przeżyć na gorze, na pustyni, na spokojnym miejscu.

Zwrot: »pirwszy żywota wiek przeżyć« (1): My o to niedbamy/ ábo tego ledá iáko przeftzregamy/ á mnimamy/ że nie wiele ná tem należy/ iákiemi obyczáyami/ ábo iákim ípořobem kto pirwży żywotá fwe⁸⁰ wiek przeżywie [*primum aetatis tempus transigat*] *ModrzBaz* 13v.

Przen [kim = jako kto] (1) : Iáko my łufzniey ná nie záwołać y one pořromoćić możem: ktorzyřmy nie 400. lat/ ále pułtorá tyśiáćá lat w wierze ř. y w znáiomości Chryftufá będąc/ Chrześcíjánmi przeżyli: gdy nas dopiero wiáry Chrześcíjánńkiey náuczác chcą? *SkarKaz* 550b.

2. *Osiągnąć określony wiek (3) :*

Z określeniem długości czasu (1): y przeżywży fto siedmdzieśiát y pięć lat/ vmarł w dobrej ftárości *SkarŻyw* 286.

Zwroty: »lata przeżyć« (1): niedotrwałem lat przodkow moich/ ktore oni przeżyli ná fwiećie [*dies annorum vitae patrum meorum in diebus peregrinationum suarum*]. *BibRadz Gen* 47/9.

»Matuzalemow wiek przeżyć« = żyć bardzo długo (1): A nawięcey mi ftoią w oczách iey [*matki*] przymioty/ Ty w niey záwždy kwitnęły z przyrodzoney cnoty. Tám चुć ku poboźności zápálczywa byłá/ Obyś Mátuzálemow wiek byłá przeżyłá. *WisznTr* 19.

3. *Pozostać przy życiu po czyjejs śmierci; pervivere, provivere Cn; remanere JanStat [kogo] (2) :* Szláchta króleřtwa Polńkiego/ gdy przerzecżony Król [...] przez [...] potomřtwá fwego łufzńego zéydźie/ przez wiádomości y rády Ořwieconégo Pána Alexándrá Witowdá Wielkiego Křiáźęćiá Litewńkiego/ iefli onégo przeżywie/ y przez náłzey woli wybiérác [*pana*] nie będą. *SarnStat* 999; *CiekPotr* A3v; [Wízákże gdzieby pánnę poiął/ á obiecał Kłiędzem zořtác iefli iá przeżywie/ zořtánie przy Gieradźie *SzczerbSpecSax* 195 (*Linde*)].

4. *Przekroczyć czyjs wiek (1) :*

Zwrot: »[kogo] wiekiem przeżyć« (1): Dźiówká twoiá dobry lós (możefz wierzyć) wzięłá [...]. Smierći zniknąć nie mogłá/ by téz dobrze byłá Onę dawną Sybillę wiekiem fwym przeżyłá. *KochTr* 23.

5 *Przekroczyć określony wiek i nie umrzeć (1)*: Bo fie látá tákowe z obudwu łtrón wełpołek zchodzą/
gdy mowiemy fiedm kroc dziewięć/ álbo dziewięć kroc fiedm/ który czás gdy kto przeżywie/ bywa
potym długo żyw. *Mącz 57b.*

6. [*Życ dostatecznie długo*]:

Szereg: »nażyć się i przeżyć«: *Vixit, dum vixit bene. Nażył fie y przeżył/ kiedy żył dobrze.*
TerentMatKęł Qv.]

Synonim: **1.** *przepędzić.*

Formacje współrdzenne cf ŻYC.

Cf 2. PRZEŻYWIENIE

DDJ